

Region Jönköpings län

Remissvar- Regional indelning – tre nya län, SOU 2016:48

Region Jönköpings län (RJL) har getts möjlighet att yttra sig över remissen Regional indelning – tre nya län. Regionen har tagit del av remissen och lämnar följande yttrande.

Inledning

RJL bildades 1 januari 2015. I regionbildningen bedrevs ett aktivt arbete tillsammans med länets kommuner för att samordna och stärka det regionala tillväxtarbetet. Partiöverenskommelsen från november 2011 innebar, förutom att Landstinget skulle ansöka om regionbildning, att den kommande regionkommunen skulle ha ett tydligt uppdrag att fördjupa samverkan med angränsande län för att i nästa steg kunna bilda region med andra angränsande län/regionkommuner.

Sammanfattning

RJL ser positivt på en regionförstoring för att ge förutsättningar för likvärdig välfärd i hela landet. Det innebär att det behövs mer jämlika påverkansmöjligheter avseende infrastruktur, utbildnings- och forskningsresurser, som är viktiga för utveckling och tillväxt. Vidare anser Regionen att det är av största vikt att den statliga indelningen och även överföring av ansvar och uppgifter liksom utlokaliseringar från staten till regionerna genomförs. Arbetsmarknad, infrastruktur och kultur är angelägna områden för överföring av ansvar och en statlig indelning som överensstämmer med den regionala indelningen.

Under våren 2016 gjorde RJL ställningstagandet att, med utgångspunkt i dagens kunskap och underlag är det inte realistiskt med start av ny region 2019.

Den förslagna regionala indelningen är en stor förändring där det är nödvändigt med bred samsyn mellan stat regioner/landsting, kommuner, näringsliv, civila samhället och andra aktörer. RJL anser det viktigt med delaktighet och bred samsyn innan förändringen genomförs och att även de landsting/regioner som inte är med i första steget görs delaktiga i planering av förändringar, t ex inom de statliga områdena.

Synpunkter på delbetänkandet lämnas i följande avsnitt.

Synpunkter på delbetänkandet

Fördel storstadsregionerna

RJL ser positivt på en regionförstoring för att ge förutsättningar för likvärdig välfärd i hela landet. Det innebär att det behövs mer jämlika påverkansmöjligheter avseende infrastruktur, utbildnings- och forskningsresurser, som är viktiga för utveckling och tillväxt.

RJL instämmer i att den obalans där de tre stora har resurser för att vara aktiva i regionala och nationella prioriteringsdiskussioner har stark påverkan på fördelning av resurser till bl a infrastruktur och forskning och att det är viktigt att förutsättningarna blir mer likvärdiga. RJL vill också framhålla att det även med de förslagna regionerna kommer att vara stora skillnader i storlek och krävas en aktiv statlig fördelningspolitik för att förutsättningarna verkligen ska bli likvärdiga. En sådan aktiv fördelningspolitik behövs också om den förslagna regionförstoringen inte genomförs.

En ändamålsenlig samhällsorganisation

RJL ser positivt på förslaget att statliga myndigheter med regional indelning koordineras med ny läns- och landstingsindelning liksom på de exempel som nämns, Trafikverket, Tillväxtverket och ESF-rådet. RJL instämmer också i att staten behöver samordnas regionalt och att länsstyrelsernas uppdrag att samordna staten regionalt bör förtydligas och förstärkas. Därtill behöver statliga myndigheter fördelas på ett jämnare sätt mellan de sex tänkta regionerna.

Samverkan med statliga verksamheter och deras organisering är en av de viktigaste delarna i förslaget. Det är angeläget att staten går före med sin regionalisering, överföring av uppgifter och omlokalisering och detta måste i slutbetänkandet beskrivas tydligare. Överföring av ansvarsområden och uppgifter från staten till regionerna, främst avseende arbetsmarknadsfrågor, infrastruktur och kultur behöver belysas. Ut- och omlokalisering av statliga verksamheter är en annan angelägen fråga.

RJL anser att ansvar från den statliga nivån ska överföras till regioner så att frågor kan hanteras närmre medborgarna. Med ett större ansvar och tillgång till verktyg i den nära regionala strukturen inom t ex områdena arbetsmarknad och infrastruktur

möjliggörs bättre samordning och förbättrade resultat. Ekonomiska resurser ska följa med de uppgifter som överförs.

Region Jönköpings län ser den statliga närvaron och servicen som mycket betydelsefull för invånarna. Det är väsentligt att den statliga organisationen på regional nivå organiseras, utvecklas och samordnas med regionerna och primärkommunernas verksamheter för samverkan med fokus på medborgarnas behov. Myndigheternas närvaro i regionen som medaktör är väsentlig. Invånarnas trygghet och möjligheter till delaktighet ökar med Försäkringskassa, Arbetsförmedling, Migrationsverk och Polis i närområdet. Detsamma gäller länsstyrelsens servicefunktioner, där närhet har betydelse för både invånare och offentliga aktörer.

En nära regionalsamverkan mellan offentliga aktörer, näringslivet och universitet/högskolor måste tillvaratas och stimuleras för att skapa förutsättningar för utveckling, innovation och kompetensförsörjning för näringsliv och den offentliga sektorn.

De statliga myndigheter som idag har sitt säte i Jönköping är betydelsefulla för arbetstillfällena liksom för arbetsmarknadens struktur i regionen och rekryteringsmöjligheter till andra verksamheter. Det visar vikten av att statliga myndigheter om- och utlokaliseras.

Mer resursstarka län och landsting

Jämnstarka regioner

RJL håller med om vikten av en positiv utveckling även utanför storstadsområdena. Då kan ökad planeringskapacitet, bättre villkor för inomregional planering och förutsättningar för att överbrygga nationella stuprör vara viktigt. Eftersom de sex föreslagna regionerna inte är jämnstarka vill vi understryka vikten av att staten lyssnar till och beaktar behoven utanför storstadsområdena genom en aktiv statlig fördelningspolitik för likvärdig välfärd i hela landet.

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvård ska finnas nära den enskilda människan och hälso- och sjukvårdssystemets bas är primärvård i landsting/regioner och kommuner. För den högspecialiserade vården är inte heller de sex föreslagna regionerna tillräckligt stora utan samverkan i landet och även med andra länder blir allt viktigare. Det finns flera goda exempel på att de medelstora regionerna och landstingen kan erbjuda sina invånare vård av som har hög kvalitet och är kostnadseffektiv. Det finns skäl att i det fortsatta arbetet närmare undersöka framgångsfaktorer i befintliga system för att skapa bästa möjliga förutsättningar för hälso- och sjukvård i större regioner.

Samverkansmönster

Region Jönköpings län vill understryka vikten av att i regionförstoringsarbetet ha fokus på tillväxt, utveckling och gränsöverskridande samarbete åt alla håll så att nya gränser inte blir till hinder. Vidare vill regionen lyfta fram vikten av att tänka nytt i planeringen av nya och större regioner.

RJL håller med om vikten av att bygga vidare på befintliga samverkansmönster även utanför de föreslagna regionerna. Samverkan sker idag utanför de föreslagna regionerna inom områden som arbetsmarknadsregioner, infrastruktur, kultur, kollektivtrafik. Denna samverkan måste stödjas och stimuleras.

En viktig förutsättning för välfungerande regioner är de funktionella och gränsöverskridande sambanden. Stråken med andra regioner är starka och måste ges goda förutsättningar även när de inte överensstämmer med den organisatoriska indelningen. Av länets 13 kommuner gränsar fem mot andra planerade regioner, vilket innebär att länets invånare och företag har många kontaktpunkter utanför regionen. I många frågor har Region Jönköpings län nära samverkan med Skåne, Halland, Västra Götaland och Blekinge, t ex infrastruktur, kollektivtrafik och arbetsmarknadsfrågor. Ett sydsvenskt samarbete har startat för att ta tillvara gemensamma utvecklingsfrågor ur ett funktionellt perspektiv.

Demokrati och legitimitet

RJL bildades 2015 och det är positivt att verksamheten idag är samlad i en region med direktvalda politiker. RJL vill framhålla vikten av en levande regional demokrati där invånarna känner regional identitet och närhet till sina politiska företrädare även i en större region. I en större region kommer det sannolikt att blir färre förtroendevalda och längre avstånd, vilket kan försvåra för främst fritidspolitiker. Det kommer också att vara en stor utmaning att nå medborgarna med information och kunskap. En nära kontakt mellan politiker och invånare samt föreningar och lokala organisationer kommer att ställa nya krav på arbetsformer där digitaliseringens möjligheter måste tillvaratas.

För människor är kvalitet och effektivitet i verksamheten viktigt. Direktvalda politiska organ ger förutsättningar för att skapa förtroende och legitimitet genom en transparent verksamhet som kan följas avseende så väl kvalitet som kostnader.

Samverkan med kommunerna

Regionbildning i RJL har inneburit att samverkan med länets kommuner och andra aktörer i länet blivit allt viktigare i "kommunernas region". I Region Jönköpings län finns 13 kommuner. En nära samverkan finns och ambitionen är att ständigt vidareutveckla den. I den föreslagna regionen Småland och Östergötland finns 46 kommuner. RJL vill framhålla vikten av en nära samverkan mellan den kommunala och regionala nivån för att på bästa sätt tillgodose invånarnas nuvarande och framtida behov samt kommunernas utveckling. För att kommunerna ska få det inflytande i regionala frågor som är nödvändigt för

utveckling inom så väl regional utveckling som hälso- och sjukvård är det nödvändigt med en struktur med robusta och hållbara former för samverkan. I en betydligt större region behövs sannolikt nya samarbetsformer mellan kommunerna och mellan kommuner och region, vilka med automatik inte behöver följa nuvarande gränser. Den nya regionen ger möjligheter till nya samarbeten avseende till exempel infrastruktur, kollektivtrafik samt större arbetsmarknadsregioner.

En indelning i sex län

Den föreslagna regionen med Region Jönköpings län, Region Östergötland, Region Kronoberg samt Landstinget i Kalmar har goda förutsättningar att skapa tillväxt och utveckling. RJL vill påtala att beskrivningen som ”En stark region mellan Stockholm och Skåne” bör undvikas. Det är regionens styrkor som ska lyftas fram.

Den föreslagna regionen ligger mellan Stockholm, Skåne och med Västra Götaland som granne. Redan idag finns ett gott samarbete med grannar som Västra Götaland, i södra Sverige i det sydsvenska samarbetet och i nuvarande sjukvårdsregion. Det är angeläget med fortsatt gott samarbete även utanför den föreslagna regionen.

RJL ser positivt på att begrepp som landsting och region blir enhetliga i landet.

I alla de föreslagna regionerna behövs ett gemensamt arbete för att bygga samverkansformer och förtroende. Det ger också invånare, organisationer föreningar och andra aktörer i länen samt medarbetare möjlighet att förstå, följa och bidra i förändringen.

Ett beslut under 2017 om sex regioner, som för delar av landet inte genomförs förrän 2023 innebär en lång tid till genomförande. Det riskerar att ha en hämmande inverkan på utveckling i befintliga organisationer. Frågan om när indelningsdelegerade tillsätts är väsentlig. RJL anser att det är berörda regioner tillsammans med regeringen som ska bestämma lämplig tidpunkt för att tillsätta indelningsdelegerade.

Förslag på tre indelningsändringar

Förslaget på indelning i tre nya län och landsting från 2018 och 2019 innebär en förändring i flera steg. Det är en stor förändring där det är nödvändigt med bred samsyn mellan stat regioner/landsting, kommuner, näringsliv, civila samhället och andra aktörer.

Länsstyrelser i de föreslagna länen

RJL stödjer förslaget att länsstyrelsernas verksamhet bör bedrivas vid fler verksamhetsorter än enbart respektive residentsstad.

För residentsstäder, liksom för övriga ”kärnor” i de nya regionerna är det viktigt med goda möjligheter till kompetensförsörjning och förutsättningar för

väl fungerande kommunikationer från olika delar av regionen. Hållbarhet är en viktig del i fortsatt arbete. Långa resvägar ger effekter på både miljö och effektivitet och därför behöver digitaliseringens möjligheter tillvaratas och utvecklas.

Ikraftträdande

Den föreslagna regionala indelningen är en stor förändring där det är nödvändigt med bred samsyn mellan stat regioner/landsting, kommuner, näringsliv, civila samhället och andra aktörer. RJL anser det viktigt med delaktighet och bred samsyn innan förändringen genomförs och att även de landsting/regioner som inte är med i första steget görs delaktiga i planering av förändringar, t ex inom de statliga områdena.

REGIONSTYRELSEN

Malin Wengholm
Regionstyrelsens ordförande

Agneta Jansmyr
Regiondirektör